

Datum 2025-09-12
Diarienummer 2025/0295
Ert diarienummer S2025/00778
Handläggare Helena Asp

Socialdepartementet
Enheten för socialtjänst och
funktionshinderspolitik

Yttrande över betänkandet Digital teknik på lika villkor – En reglering för social- tjänsten och verksamhet enligt LSS (SOU 2025:39)

Myndigheten för delaktighet (MFD) arbetar med att främja, guida och stödja samhällets aktörer att genomföra sina uppdrag utifrån hela befolkningens behov och förutsättningar. MFD lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

MFD är i stort positiv till förslagen och bedömningarna i betänkandet Digital teknik på lika villkor – En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS (SOU 2025:39), men framför några synpunkter. MFD anser att det är angeläget att personer som ska göra bedömningen av den enskildes beslutsförmåga att lämna samtycke till behandling av personuppgifter har tillräcklig kompetens. MFD instämmer i utredningens bedömning att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att ta fram ett metodstöd för att personalen ska kunna stödja personer med nedsatt beslutsförmåga att uttrycka sin inställning till personuppgiftsbehandling. MFD anser att det även kan finnas behov av utbildnings- eller kompetenshöjande insatser till personalen. Vidare understryker MFD vikten av att skydda den enskildes rätt till egna val.

Myndighetens synpunkter

MFD välkomnar förslagen i betänkandet som tydliggör möjligheten att kunna ta del av samtliga insatser som ges enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning (LSS) med stöd av digital teknik.

MFD vill särskilt lyfta följande synpunkter.

Vem som ska bedöma om en person har nedsatt beslutsförmåga och hur bedömningen bör göras (avsnitt 10.5 och 10.7)

Utredningen bedömer att den nuvarande regleringen innehåller tillräckliga krav på kompetens för den som ska göra bedömningen om den enskilde har nedsatt beslutsförmåga att lämna samtycke till behandling av personuppgifter och att den som handlägger ett ärende om bistånd eller den personal som arbetar nära den som får insatsen bör bedöma förmågan att samtycka (avsnitt 10.5). MFD anser att det är angeläget att personer som ska göra bedömningen av den enskildes beslutsförmåga har tillräcklig kompetens och utbildning för uppgiften och att personalen får stöd och vägledning i bedömningen.

MFD instämmer i utredningens bedömning att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att ta fram ett metodstöd för att personalen ska kunna stödja personer med nedsatt beslutsförmåga att uttrycka sin inställning till personuppgiftsbehandling (avsnitt 10.7). Detta är i linje med MFD:s remissvar på betänkandet Framtidens teknik i omsorgens tjänst (SOU 2020:14), i vilket MFD framförde att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att utveckla vägledning för att skapa tydlighet i bedömningen av personers nedsatta beslutsförmåga, stöd i hur professionen informerar om insatser, konkretisering av vad samtycke innebär och hur uppföljning av ett samtycke kontinuerligt bör ske. MFD anser att det utöver ett metodstöd även kan finnas behov av att tillhandahålla utbildnings- eller kompetenshöjande insatser till personalen.

En avvägning mellan behov och integritetsrisker (avsnitt 10.12)

Användandet av digital teknik vid nedsatt beslutsförmåga medför, som utredningen lyfter, vissa risker ur ett integritetsperspektiv. Integritetsriskerna kan enligt utredningens bedömning hanteras genom befintliga och föreslagna regler på området (avsnitt 10.12). Behoven och fördelarna med att reglera användningen av digital teknik vid nedsatt beslutsförmåga överväger därför enligt utredningen integritetsriskerna som användandet av den digitala tekniken innebär.

MFD vill här understryka vikten av att den enskildes rätt till egna val skyddas. Att underlätta för professionen i vård- och omsorgsverksamhet att få den enskildes samtycke till användning av digital teknik för personer med nedsatt beslutsförmåga får aldrig ske på bekostnad av den enskildes rätt till frivillighet, självbestämmande och inflytande. Denna rätt bekräfts i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning där det framgår att konventionsstaterna erkänner betydelsen av individuellt självbestämmande och oberoende för personer med funktionsnedsättning och friheten att göra egna val.

Den enskildes behov och vilja måste alltid vara avgörande vid beslut om digital teknik bör användas vid utförandet av en insats. Som framgår av avsnitt 8.4.2 i betänkandet är utrymmet för att använda digital teknik därutöver olika beroende

på vilken insats det är fråga om. Digital teknik får aldrig helt ersätta mänsklig kontakt.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschef Annika Streiler och utredare Helena Asp (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

[elektroniskt underskriven]

Malin Ekman Aldén